

به نام خدا

گزارش میزگرد تخصصی سواد اطلاعاتی

چهارشنبه ۱۳۹۴/۳/۶

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

میزگرد تخصصی سواد اطلاعاتی، در روز چهارشنبه ۶ خرداد ۱۳۹۴ از ساعت ۱۴ تا ۱۶ در تالار سخن پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران برگزار شد. در این میزگرد، دکتر فریبرز درودی رئیس مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران و عضو هیئت علمی پژوهشگاه؛ دکتر رویا پورنقی از اعضای هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران و دکتر مریم نظری عضو هیئت مدیره انجمن علمی مدیریت اطلاعات ایران شرکت داشتند.

در ابتدا، دکتر فریبرز درودی درباره سواد اطلاعاتی، کاربردها و ارتباط با دیگر انواع سواد، مطالب خود را ارائه کردند. ایشان ابتدا به تعریف برخی مفاهیم پرداختند: "سواد اطلاعاتی مجموعه‌ای از توانمندی‌هاست، و مستلزم آن است که افراد دریابند که چه موقع به اطلاعات نیاز دارند و توانایی مکان‌یابی، ارزیابی، و به‌کارگیری مؤثر اطلاعات مورد نیاز را داشته باشند".

سپس مبانی سواد اطلاعاتی را شرح دادند و به تشریح کاربردهای آن از جمله تقویت روش پژوهش، دسترسی به اطلاعات مؤثر، تقویت بنیه علمی، شناخت بهتر حیطه‌های تخصصی، تعامل بهتر در فضای علمی و بهره‌گیری اثر بخش از پایگاه‌های اطلاعاتی و محیط وب پرداختند، و ارتباط آن را با انواع سواد از جمله سواد دیداری، سواد رسانه‌ای و سواد دیجیتال بیان کردند.

سواد اطلاعاتی مبنای «یادگیری مادام‌العمر» را تشکیل می‌دهد، این نوع از سواد برای همه رشته‌ها، همه محیط‌های یادگیری، و همه سطوح آموزشی مشترک و پایه‌ای برای شکل‌گیری دیگر سوادها است. سواد دیداری توانایی شناخت، درک، تفسیر، و معنا کردن نمادها، نشانه‌ها، و فرآیندهای دیداری پردازش شده است. سواد رسانه‌ای رویکردها و نگرش‌هایی که کاربران برای مقابله و انتخاب پیام‌های رسانه‌ای انجام می‌دهند، ارزیابی محتوای رسانه‌ها و تحلیل معنای پیام‌ها و آگاهی شهروندان در خصوص درک معنا و تأثیر رسانه‌ها در محیط زندگی و اجتماعی است، که کاربرد سواد اطلاعات در سواد رسانه‌ای باعث شناخت بهتر پیام‌های رسانه‌ای، افزایش شناخت بهتر پیام‌های رسانه‌ای، تسهیل در استفاده مناسب‌تر از رسانه‌ها و ایجاد فضای ذهنی مناسب برای درک مفاهیم رسانه‌ای می‌شود. سواد دیجیتال، سواد بهره‌گیری از منابع، ابزارها، تجهیزات و رسانه‌های دیجیتالی، توانایی درک و شناسایی موجودیت‌های فضای مجازی، قدرت استفاده از امکاناتی است که در محیط سایبری وجود دارد. سواد اطلاعاتی همراه با سواد دیجیتال ایجاد شناخت مطلوب

از فضای مجازی، بهره‌گیری سودمند از منابع دیجیتالی، رعایت اخلاق حرفه‌ای در محیط سایبری و تعامل با ابزارهای دیجیتال در بازایی اطلاعات را به همراه دارد.

در ادامه، دکتر پورنقی سخنرانی خود را با موضوع «نقش سواد اطلاعاتی در توسعه کارآفرینی» به شرح زیر ارائه کرد:

سواد اطلاعاتی قدرت دسترسی مؤثر به اطلاعات با ارزش، آگاهی چگونگی سازماندهی دانش و اطلاعات، آگاهی از روش‌های مختلف جستجو، توان تشخیص مشکل و شناخت مؤثرترین اطلاعات برای رفع آن است، با سواد اطلاعاتی به کسی گفته می‌شود که آموخته باشد چگونه بیاموزد. بسیاری از کشورها نظیر آمریکا، استرالیا، و بیشتر کشورهای اروپایی این مقوله را از طریق گنجاندن در نظام آموزش خود در سطح فراگیر مورد بهره‌برداری قرار داده‌اند و آموزش سواد اطلاعاتی در این کشورها به یک امر مهم تبدیل شده است.

همچنین به توضیح کارکردهای سواد اطلاعاتی و اهمیت آن در زندگی شخصی و شغلی و رابطه آن با نقش سواد اطلاعاتی در فرایند انجام یک فعالیت اقتصادی مبتنی بر فناوری‌های نوین، و اهمیت و ضرورت سواد اطلاعاتی در کارآفرینی و اقتصاد و سواد مالی برای تصمیم‌گیری‌های مهم مالی پرداخته شد. سواد اطلاعاتی به عنوان یکی از عواملی که در تقویت قابلیت‌های کارآفرینی نقش و تاثیر به سزایی دارد مطرح است. ایشان با تشریح ارتباط سواد اطلاعاتی و کارآفرینی افزودند: ارتباط میان دو مولفه سواد اطلاعاتی و کارآفرینی از دو بعد قابل بررسی است: بررسی نقش و تأثیر سواد اطلاعاتی در رشد و پرورش ویژگی‌های شخصیتی که از ملزومات کارآفرینی به شمار می‌آیند مانند: خلاقیت، ریسک‌پذیری، توفیق‌طلبی و استقلال‌طلبی و دوم بررسی نقش سواد اطلاعاتی در فرایند انجام یک فعالیت اقتصادی مبتنی بر فناوری‌های نوین در جامعه اطلاعاتی کنونی و کمک به تحقق مفهوم اقتصاد دانش محور.

آن چه در مورد آموزش و آموختن سواد اطلاعاتی اهمیت دارد، آن است که این امر باید در بافت و بطن فعالیت‌های حرفه‌ای و در فضایی کاربردی انجام شود. همچنین آموزش سواد اطلاعاتی باید پاسخگوی نیازهای عینی و کاربردی همه بخش‌های جامعه باشد.

و در انتها، دکتر مریم نظری ضمن تعریف اقتصاد مقاومتی، توضیحاتی در خصوص تربیت و پرورش افراد در زمینه ایجاد و خلق سواد اطلاعاتی برای توانایی تحلیل فراشناختی و یادگیری معنادار، تولید دانش کاربردی و استفاده از سواد اطلاعاتی به عنوان یک توانمندساز و یک روش و یک طرز فکر و ایجاد استقلال دانشی برای ثروت آفرینی و بهبود در اقتصاد مقاومتی؛ و همچنین راهکارهایی برای توانمندسازی و برانگیخته کردن سواد اطلاعاتی نهادی-سازمانی و تولید دانش و منابع بومی بیان کردند. ایشان افزودند:

نیروی انسانی توانمند از طریق به کارگیری سواد اطلاعاتی می‌تواند در اقتصاد مقاومتی مولد باشد. برای توانمندسازی نیروی انسانی باید به تولید دانش بومی کاربردی، توانمندسازی، استقلال دانشی و ثروت آفرینی از طریق دانش بومی توجه ویژه داشت. برای توانمندسازی منابع بومی لازم است با تشخیص حوزه‌های فشار، شناسایی نقش سازمانهای گوناگون در کنترل و خنثی‌سازی فشار، طراحی پژوهشهای بافتی سواد اطلاعاتی، مدلسازی رفتار اطلاعاتی و حل مسئله، طراحی منابع و خدمات اطلاعاتی متناسب با نیازهای هر سازمان، ورود

سازمانها به چرخه خودتوانمندسازی و تولید دانش و مدل سازی خودتوانمندسازی سازمانی، افراد را برای شرایط اقتصاد مقاومتی آماده کنیم. در پایان این میزگرد، نیز با پرسش و پاسخ ادامه یافت و در ساعت ۱۶ به پایان رسید.